

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu darījumiem ar vaučeriem

20.08.2019.

Saturs

Vispārīga informācija	3
Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana darījumiem ar viena mērķa vaučeriem	4
Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana darījumiem ar vairāku mērķu vaučeriem ...	6
Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana darījumiem ar vaučeriem citos gadījumos ...	9
Saistošie normatīvie akti.....	10

Vispārīga informācija

Kas ir vaučers

Vaučera, ar kuru iegādājas preci vai pakalpojumu, mērķis ir veicināt konkrētu preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu vai paātrināt maksas saņemšanu par konkrētām precēm vai pakalpojumiem, proti, vaučera mērķis ir attīstīt preču vai pakalpojumu tirgu, vairojot klientu lojalitāti vai sekmēt maksāšanas procesu.

Tieši tiesības vaučera turētājam apmaiņā pret vaučeru saņemt preces vai pakalpojumus nošķir vaučerus no vispārīgākiem maksājumu instrumentiem (kuri nedod šādas konkrētas tiesības), piemēram, no ceļojuma čekiem, kuru vienīgais mērķis ir maksājumu veikšana, kā arī no tādiem instrumentiem, kam var būt dažas vaučeru īpašības, bet kuru galvenais mērķis ir maksājuma līdzeklis, piemēram, priekšapmaksas kartes, kuru mērķis ir nevis nodrošināt piekļuvi telekomunikāciju pakalpojumiem un citiem konkrētiem pakalpojumiem vai precēm, bet gan nodrošināt iespēju samaksāt no priekšapmaksas kredīta par preču un pakalpojumu iegādi, jo īpaši no trešās personas.

Vaučera izmantošana, saņemot preces vai pakalpojumus, nav maksājums, bet to tiesību izmantošana, kas izriet no maksājuma, kurš veikts, vaučeru izdodot vai tam mainot īpašniekus.

Terminoloģija¹

Vaučers ir instruments, kurš jāpieņem kā atlīdzība par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu un kurā vai ar kuru saistītajos dokumentos norādītas:

- piegādājamās preces vai sniedzamie pakalpojumi, **vai**
- potenciālo piegādātāju vai sniedzēju identitāte.

Tātad jābūt pieejamai informācijai vai nu par preci/pakalpojumu, vai pārdevēju.

Normatīvie akti definē divu veidu vaučerus, kurus svarīgi nošķirt atšķirīgu normu piemērošanai.

Viena mērķa vaučers – izdošanas brīdī ir zināma to preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas vieta, uz ko vaučers attiecas, kā arī pievienotās vērtības nodoklis (PVN), kas maksājams par šādām precēm vai pakalpojumiem.

Vairāku mērķu vaučers – izdošanas brīdī nav zināma neviena no viena mērķa vaučera pazīmēm.

¹ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 31., 32. un 33.punktā lietotā terminoloģija.

Vaučers

Viena mērķa vaučers

- zināms pārdošanas režīms
- zināma PVN likme
- zināma prece/pakalpojums
- zināms pārdevējs

PVN piemēro, kad pārdod vaučeru

Vairāku mērķu vaučers

visi citi, kas nav viena mērķa vaučeri

PVN piemēro, kad faktiski tiek pārdota prece vai sniegts pakalpojums

Vaučera forma var būt gan elektroniska, gan fiziska. Svarīgi ir tā izmantošanas nosacījumi.

Normatīvie akti

2019.gada 1.janvārī stājas spēkā Padomes 2016.gada 27.jūnija Direktīva (ES) 2016/1065, ar ko attiecībā uz vaučeriem piemērojamo režīmu groza Direktīvu 2006/112/EK (turpmāk – PVN direktīva). Tā kā direktīvas nav tieši piemērojami tiesību akti, tad PVN direktīvas normas **Pievienotās vērtības nodokļa likumā transponētas no 2019.gada 1.jūlija un piemērojamas vaučeriem, kas izsniegti, sākot ar 2019.gada 1.jūliju.**

PVN piemērošana nemainās attiecībā uz braukšanas biļetēm (taloniem), mēnešbiļetēm, biļetēm uz sporta un kultūras pasākumiem.

PVN piemērošana darījumiem ar viena mērķa vaučeriem

PVN aprēķina brīdis

PVN maksātājs, kurš savā vārdā pārdod viena mērķa vaučeru, veic preču piegādi vai sniedz pakalpojumu. **PVN ir aprēķināms vaučera pārdošanas brīdī.**

Norādīšana PVN deklarācijā

PVN norāda tā taksācijas perioda PVN deklarācijā, kurā šis vaučers ir nodots kā preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana.

Faktisko preču nodošanu vai faktisko pakalpojumu sniegšanu apmaiņā pret viena mērķa vaučeru, ko piegādātājs vai sniedzējs pieņem kā atlīdzību vai daļēju atlīdzību, neuzskata par patstāvīgu darījumu.

1.piemērs

SIA "A" augustā pārdod viena mērķa vaučeru galapatērētājam par 100 euro, ieskaitot PVN (PVN rēķins tiek izrakstīts). Galapatērētājs viena mērķa vaučeru atprečo septembrī.

SIA "A" augusta PVN deklarācijā norāda darījuma vērtību 82,64 euro un aprēķināto PVN 17,36 euro.

Ja vaučeru pārdod cits komersants izdevēja vārdā

Ja PVN maksātājs, darbojoties cita PVN maksātāja vārdā, pārdod cita PVN maksātāja izdotu viena mērķa vaučeru, tad ir uzskatāms, ka preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, uz ko vaučers attiecas, ir veicis cits PVN maksātājs.

2.piemērs

SIA "A" augustā pārdod SIA "B" vārdā viena mērķa vaučeru galapatērētājam, kas dod tiesības tā turētājam saņemt uzturēšanās pakalpojumu viesnīcā, par 100 euro, ieskaitot PVN (PVN rēķins tiek izrakstīts). Galapatērētājs apmaiņā pret viena mērķa vaučeru uzturēšanās pakalpojumu viesnīcā izmanto septembrī.

SIA "B" augusta PVN deklarācijā norāda darījuma vērtību 82,64 euro un aprēķināto PVN 17,36 euro.

Ja vaučeru pārdod cits komersants savā vārdā

Ja PVN maksātājs, darbojoties savā vārdā, pārdod cita PVN maksātāja izdotu viena mērķa vaučeru, tad ir uzskatāms, ka šis PVN maksātājs ir veicis ar minēto vaučeru saistīto preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu.

3.piemērs

SIA "A" augustā savā vārdā pārdod no SIA "B" iegādāto un tā izdotu viena mērķa vaučeru, kas dod tiesības tā turētājam saņemt uzturēšanās pakalpojumu viesnīcā, galapatērētājam par 100 euro, ieskaitot PVN (PVN rēķins tiek izrakstīts). Galapatērētājs viena mērķa vaučeru atprečo septembrī.

SIA "A" augusta PVN deklarācijā: atskaita priekšnodokli par viena mērķa vaučeru, kas iegādāts no SIA "B", kā arī norāda veiktā darījuma vērtību 82,64 euro un aprēķināto PVN 17,36 euro.

Ja ir dažādas likmes

Viena mērķa vaučers, kurā ir iekļauti darījumi ar dažādām PVN likmēm, ir uzskatāms par viena mērķa vaučeru, ja tajā darījumu summas ar attiecīgajām PVN likmēm ir norādītas atsevišķi un atprečošanas brīdī nav pārliedzamas uz vaučera norādīto darījumu ar citu PVN likmi.

4.piemērs

SIA "A" augustā pārdod savu izdotu viena mērķa vaučeru par 150 euro, ieskaitot PVN (PVN rēķins tiek izrakstīts), kurā norādīts, ka tas dod tā turētājam tiesības saņemt no SIA "A" uzturēšanās pakalpojumu viesnīcā par 100 euro un ēdināšanas pakalpojumu par 50 euro. Šī vaučera izmantošanas noteikumos ir atzīmēts, ka vaučera atprečošanas

brīdī iepriekš minēto summu sadalījumu nedrīkst izmainīt (piemēram, nedrīkst izvēlēties lētāku uzturēšanās pakalpojumu, lai ietaupījumu izmantotu papildu norēķiniem par ēdināšanu).

SIA "A" augusta PVN deklarācijā norāda uzturēšanās pakalpojuma viesnīcā vērtību 89,29 euro un aprēķināto PVN 10,71 euro un ēdināšanas pakalpojuma vērtību 41,33 euro un aprēķināto PVN 8,67 euro.

Uzskaitē grāmatvedībā

Viena mērķa vaučera pārdošana PVN likuma izpratnē ir uzskatāma par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, neskatoties uz to, ka faktiskā preču piegāde/pakalpojumu sniegšana vēl nebūs notikusi.

Savukārt grāmatvedības uzskaitē viena mērķa vaučera pārdošana ir uzrādāma kā avanss.

5.piemērs

SIA "A" pārdod viena mērķa vaučeru (PVN rēķins tiek izrakstīts).

SIA "A" pārdošanas brīdī saņemtā nauda no pircēja ir jāuzskaita bilances kontā "saņemtie avansi".

Savukārt pēc viena mērķa vaučera atprečošanas saņemtā nauda no pircēja jāiekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķinā.

SIA "A" ir tiesības atskaitīt priekšnodokli par izdevumiem (iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem), kas radušies saistībā ar šī viena mērķa vaučera piegādi.

PVN piemērošana darījumiem ar vairāku mērķu vaučeriem

PVN aprēķina brīdis

Vairāku mērķu vaučera pārdošana nav PVN objekts, tas ir, vairāku mērķu vaučeriem PVN nepiemēro, kad tie maina īpašniekus. PVN tiem tiek piemērots tikai tad, kad notiek faktiskā preču nodošana vai faktiskā pakalpojumu sniegšana apmaiņā pret vairāku mērķu vaučeru, ko preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs pieņem kā atlīdzību vai daļēju atlīdzību.

Ar PVN apliekamā vērtība

Ar PVN apliekamā vērtība ir:

- atlīdzība par vairāku mērķu vaučeru, atskaitot **PVN summu, vai**
- naudas vērtība, kas norādīta vairāku mērķu vaučērā vai ar to saistītajos dokumentos, **atskaitot PVN summu.**

Norādīšana PVN deklarācijā

PVN, kas aprēķināms par darījumu, kurā izmanto vairāku mērķu vaučeru, norāda tā taksācijas perioda PVN deklarācijā, kurā šis vaučers ir pieņemts kā atlīdzība vai daļēja atlīdzība apmaiņā pret preču nodošanu vai pakalpojumu sniegšanu.

6.piemērs

SIA "A" augustā pārdod vairāku mērķu vaučeru par nominālvērtību 100 euro (PVN rēķins netiek izrakstīts) galapatērētājam, kuru tas septembrī atprečo SIA "B" veikalā, iegādājoties preces, kurām piemēro PVN standartlikmi 21% apmērā (PVN rēķins tiek izrakstīts).

SIA "A" vairāku mērķu vaučera pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda.

SIA "B" faktiski veikto preču piegādi apmaiņā pret vairāku mērķu vaučeru norāda septembra mēneša PVN deklarācijā, norādot darījuma vērtību 82,64 euro un no tās aprēķināto PVN 17,36 euro.

7.piemērs

SIA "A" augustā pārdod par 80 euro vairāku mērķu vaučeru SIA "B" par nominālvērtību 100 euro (PVN rēķins netiek izrakstīts). SIA "B" pārdod šo vairāku mērķu vaučeru tālāk par 90 euro SIA "C" (PVN rēķins netiek izrakstīts). SIA "C" pārdod šo vairāku mērķu vaučeru par 100 euro galapatērētājam (PVN rēķins netiek izrakstīts), bet galapatērētājs to atprečo SIA "D" veikalā, iegādājoties preces, kurām piemēro PVN standartlikmi 21% apmērā (PVN rēķins tiek izrakstīts) septembrī.

SIA "A", SIA "B" un SIA "C" vairāku mērķu vaučera pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda un tām nav tiesību atskaitīt priekšnodokli par izdevumiem, kas radušies saistībā ar šī vairāku mērķu vaučeru piegādi.

SIA "D" faktiski veikto preču piegādi apmaiņā pret vairāku mērķu vaučeru norāda septembra PVN deklarācijā, norādot darījuma vērtību 82,64 euro un no tās aprēķināto PVN 17,36 euro.

8.piemērs

SIA "A" (lielveikals, kas tirgo gan pārtiku (ar PVN 21% likmi un PVN 5 % likmi), gan medicīnas preces (ar PVN 12% likmi), gan citas preces (ar PVN 21% likmi) augustā pārdod SIA "B" dāvanu karti izmantošanai savā veikalā ar nominālvērtību 100 euro, piešķirot atlaidi 10% apmērā šim darījumam (PVN rēķins netiek izrakstīts). SIA "B" samaksā 90 euro un tālāk pārdod šo dāvanu karti galapatērētājam par 100 euro (PVN rēķins netiek izrakstīts), kas to septembrī atprečo SIA "A" lielveikalā (PVN rēķins tiek izrakstīts).

SIA "A" vairāku mērķu vaučera (dāvanu kartes) pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda, savukārt septembra PVN deklarācijā norāda atprečoto preču vērtību un tām atbilstošās PVN likmes.

SIA "B" vairāku mērķu vaučera (dāvanu kartes) pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda, kā arī tai nav tiesību atskaitīt priekšnodokli par izdevumiem, kas radušies saistībā ar šī vairāku mērķu vaučeru (dāvanu kartes) piegādi.

9.piemērs

SIA "A", lai veicinātu tirdzniecību, pārdod klientiem dāvanu kartes savos 16 mazumtirdzniecības veikalos. Dāvanu kartēm ir noteikta vērtība, kuru klienti var atprečot jebkurā SIA "A" mazumtirdzniecības veikalā dažādās adresēs. Veikalos pieejamai precei piemēro gan PVN 21% likmi, gan PVN 12% likmi. Dāvanu kartēs nav atsevišķi norādītas darījumu summas ar attiecīgajām PVN likmēm.

SIA "A" pārdotās dāvanu kartes ir klasificējamas kā vairāku mērķu vaučeri, kuru pārdošana nav jāuzrāda PVN deklarācijā, kamēr nenotiek vaučera atprečošana – faktiskā preču piegāde ar atbilstošu PVN likmi jebkurā SIA "A" struktūrvienībā Latvijas teritorijā.

PVN piemērošana vairāku mērķu vaučeru izplatīšanas pakalpojumiem

Ja PVN maksātājs (nav PVN maksātājs, kurš veic ar PVN apliekamu darījumu – faktisko preču nodošanu vai faktisko pakalpojumu sniegšanu apmaiņā pret vairāku mērķu vaučeru), pārdodot vairāku mērķu vaučeru, sniedz izplatīšanas pakalpojumu, tad minētajam pakalpojumam PVN ir piemērojams Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktajā vispārīgajā kārtībā.

10.piemērs

SIA "A" augustā pārdod par 80 euro vairāku mērķu vaučeru SIA "B" par nominālvērtību 100 euro (PVN rēķins netiek izrakstīts) un SIA "B" augustā tālāk pārdod šo vairāku mērķu vaučeru par 100 euro galapatērētājam (PVN rēķins netiek izrakstīts). SIA "B" izraksta PVN rēķinu par vaučera izplatīšanas pakalpojumu par 20 euro, ieskaitot PVN. Galapatērētājs septembrī šo vaučeru atprečos SIA "C" veikalā, iegādājoties preces, kurām piemēro PVN standartlikmi 21% apmērā (PVN rēķins tiek izrakstīts).

SIA "A" vairāku mērķu vaučera pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda. SIA "A" nav tiesību atskaitīt kā priekšnodokli no SIA "B" saņemtajā PVN rēķinā norādīto PVN 3,47 euro (PVN, kas atskaitīts no 20 euro), jo vairāku mērķu vaučera piegāde nav PVN objekts.

SIA "B" vairāku mērķu vaučera pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda. SIA "B" augusta PVN deklarācijā norāda sava sniegtā izplatīšanas pakalpojuma vērtību 16,53 euro un aprēķināto PVN 3,47 euro. SIA "B" ir tiesības atskaitīt priekšnodoli par izdevumiem, kas radušies saistībā ar šī vairāku mērķu vaučera izplatīšanas pakalpojuma sniegšanu.

SIA "C" faktiski veikto preču piegādi apmaiņā pret vairāku mērķu vaučeru norāda septembra PVN deklarācijā, norādot darījuma vērtību 82,64 euro un no tās aprēķināto PVN 17,36 euro.

11.piemērs

SIA "A" (lielveikals, kas tirgo gan pārtiku (ar PVN 21% likmi un PVN 5 % likmi), gan medicīnas preces (ar PVN 12% likmi), gan citas preces (ar PVN 21% likmi) augustā pārdod SIA B dāvanu karti izmantošanai savā veikalā ar nominālvērtību 100 euro, piešķirot atlaidi 10% apmērā šim darījumam (PVN rēķins netiek izrakstīts). SIA "B" samaksā 90 euro un tālāk pārdod šo dāvanu karti galapatērētājam par 100 euro (PVN rēķins netiek izrakstīts), kas to septembrī atprečo SIA "A" lielveikalā (PVN rēķins tiek

izrakstīts), kā arī izraksta SIA "A" PVN rēķinu par sniegto izplatīšanas pakalpojumu par 10 euro, ieskaitot PVN.

SIA "A" vairāku mērķu vaučera (dāvanu kartes) pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda, savukārt septembra PVN deklarācijā norāda atprečoto preču vērtību un tām atbilstošās PVN likmes. SIA "A" nav tiesību atskaitīt kā priekšnodokli no SIA "B" saņemtajā PVN rēķinā norādīto PVN 1,74 euro.

SIA "B" vairāku mērķu vaučera (dāvanu kartes) pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda. SIA "B" ir tiesības atskaitīt priekšnodokli par izdevumiem, kas radušies saistībā ar šī vairāku mērķu vaučeru (dāvanu kartes) izplatīšanas pakalpojuma sniegšanu.

Ja galapatērētājs neizmanto vairāku mērķu vaučeru tā derīguma termiņa laikā, tā neizlietotā vērtība nav uzskatāma par samaksu par preču piegādi vai pakalpojuma sniegšanu un Pievienotās vērtības nodokļa likuma normas tai nav piemērojamas.

PVN piemērošana darījumiem ar vaučeriem citos gadījumos

PVN rēķina izrakstīšana komisijas maksai (izplatīšanas pakalpojumam) par vaučera piegādi

Komisijas maksa, ja tāda tiek iekasēta par vaučera piegādi, pēc ekonomiskās būtības ir atsevišķs pakalpojums, par ko izrakstāms atsevišķs PVN rēķins. Viena mērķa vaučera pārdošanas gadījumā atsevišķu rēķinu par komisijas maksas iekasēšanu var neizrakstīt, bet iekļaut to izrakstītajā PVN rēķinā par viena mērķa vaučera piegādi, norādot šo pakalpojumu atsevišķi.

12.piemērs

SIA "A" augustā iegādājas vairāku mērķu vaučeru (dāvanu karti), par 50 euro (PVN rēķins netiek izrakstīts). SIA "A" septembrī tālāk pārdod šo vairāku mērķa vaučeru (dāvanu karti) galapatērētājam, piemērojot komisijas maksu 4,13 euro un no tās aprēķināto PVN 0,87, kopā 5 euro. SIA "A" par veikto vairāku mērķa vaučera piegādi PVN rēķinu neizraksta, savukārt par komisijas maksas iekasēšanu izraksta PVN rēķinu.

SIA "A" vairāku mērķu vaučera (dāvanu kartes) pārdošanas darījumu PVN deklarācijā nenorāda. SIA "A" septembra PVN deklarācijā norāda sava sniegtā pakalpojuma vērtību 4,13 euro un no tā aprēķināto PVN 0,87 euro.

13.piemērs

SIA "A" augustā iegādājas viena mērķa vaučeru (dāvanu karti), par 50 euro un saņem no piegādātāja PVN rēķinu, kurā norādīta darījuma vērtība 41,32 euro un no tās aprēķinātais PVN 8,68 euro. SIA "A" septembrī tālāk pārdod šo viena mērķa vaučeru (dāvanu karti) Igaunijas PVN maksātājam, piemērojot komisijas maksu 5 euro.

SIA "A" izraksta vienu PVN rēķinu, tajā atsevišķi norādot viena mērķa vaučera piegādi (dāvanu kartes) un atsevišķi norādot sava pakalpojuma vērtību (komisijas maksu).

SIA "A" par iegādāto viena mērķa vaučeri (dāvanu karti) no piegādātāja saņemtajā PVN rēķinā norādīto PVN 8,68 euro atskaita kā priekšnodokli augusta PVN deklarācijā. SIA "A" septembra PVN deklarācijā norāda veikto viena mērķa vaučera (dāvanu kartes) darījuma vērtību 41,32 euro un no tās aprēķināto PVN 8,68 euro. Savukārt SIA "A" komisijas maksas iekasēšanai piemērojama Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19.panta pirmā daļa, saskaņā ar kuru pakalpojuma sniegšanas vieta ir Igaunija. Tādējādi SIA "A" pakalpojumam (komisijas maksai) Latvijas PVN nav piemērojams un darījuma vērtība 5 euro deklarējama PVN deklarācijas 40. un 48.² rindā un darījums atšifrējams PVN 2 pārskatā.

Atšķirība PVN piemērošanā starp vaučeriem un maksājumu instrumentiem

Vaučeri tiek nošķirti no maksājuma instrumentiem, kuru vienīgais mērķis ir maksājumu veikšana.

Neviens instruments, kura vienīgais mērķis ir maksājuma veikšana, neietilpst vaučera definīcijā PVN nolūkā, un tiem tiek piemēroti citi PVN piemērošanas noteikumi.

14.piemērs

SIA "A" iegādājas Premium Plus priekšapmaksas karti (Premium Plus priekšapmaksas karte ir maksājuma instruments, kurā tiek uzlādēta emitētā elektroniskā nauda maksājumu veikšanai) 100 euro vērtībā un tālāk pārdod Igaunijas PVN maksātājam, piemērojot savam pakalpojumam komisiju 5 euro apmērā. Darījuma kopējā vērtība ir 105 euro.

SIA "A" par Premium Plus priekšapmaksas kartes pārdošanas darījumu – ar PVN neapliekamu darījumu PVN rēķinu neizraksta (izraksta attaisnojuma dokumentu atbilstoši likumam "Par grāmatvedību") un PVN deklarācijā norāda neapliekamā darījuma vērtību 105 euro. SIA "A" nav tiesību atskaitīt priekšnodokli par izdevumiem, kas radušies saistībā ar Premium Plus priekšapmaksas kartes pārdošanu.

Saistošie normatīvie akti

- Padomes 2006.gada 28.novembra Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu.
- Padomes 2016.gada 27.jūnija Direktīva (ES) 2016/1065, ar ko attiecībā uz vaučeriem piemērojamo režīmu groza Direktīvu 2006/112/EK.
- Pievienotās vērtības nodokļa likums.